

א-11 שנינו במשנה: אמר לי, מה זה עקיבא?! אין דנין כאן מקל וחומר, [לפי שאין דנין קל וחומר מהלכה]:

איבעיא להו לבאר דברי רבי עקיבא:

האם הכוונה היא **שעצם כשעורה** שהנזיר מגלח עליה **הלכה** למשה מסיני היא, כי

מה זה עקיבא?! והרי אין דנין כאן מקל וחומר, שאין דנין קל וחומר מהלכה, ומפרש לה בגמרא.

וכשבאתי והרציתי הדברים לפני רבי יהושע, אמר לי: אכן יפה אמרת, אלא כן אמרו הלכה למשה מסיני.⁽⁹⁾

והרא"ש תמה על זה שם, היות ויש לנו לומר "דיו לבא מן הדין להיות כנדון", וביאר שצריך לומר לפי אותו תירוץ: לא אמר רבי עקיבא את הקל וחומר אלא לדברי רבי אליעזר, אבל רבי עקיבא עצמו גמרא גמיר שהוא מגלח על רביעית דם.

והמאירי כתב כאן: "ואף על פי שרבי עקיבא אף באהילו אומר כן, כמו שהתבאר למעלה בשמועת ששה דברים, מכל מקום לדברי חכמים הוא אומר כן, כלומר: לדידי אף באהילו מגלח, אלא לדידכו במגעו מיהא מגלח"; ואולם לשון התוספות לקמן נז א הוא: מעצם כשעורה בעי ללמוד שיגלח על אוהל רביעית דם", "ארזי הלבנון".

ב. יש להעיר: לפי שיטת התוספות שיש ללמוד בקל וחומר אף על טומאת אוהל, הרי יש לפרוך את הקל וחומר, כי רובע קב עצמות יוכיח, שהוא מטמא באוהל ואין הנזיר מגלח על אהילו, וראה "ארזי הלבנון" אות שלג.

ומה שלא למד קל וחומר על גולל ודופק שהוא מטמא באוהל ואין הנזיר מגלח אפילו על אהילו, פירש ב"קראן אורה", משום שגולל ודופק אין מטמאים במשא.

ג. אף ממשנה זו הוכיחו האחרונים, שאותן טומאות שאין הנזיר מגלח עליהן דבר תורה הם ולא דרבנן [ולא כפשטות לשון הרמב"ם, ראה הערה בעמוד זה], שהרי אם כן איך נלמד בקל וחומר.

9. לפי מה שנתבאר בהערה לעיל בשם רבינו

הלכה דעל חצי לוג באוהל הנזיר מגלח ולא על רביעית, ובא ללמוד מקל וחומר דעל רביעית על כל פנים במגע ומשא מגלח, מקל וחומר מעצם כשעורה, וגם וכו' הא לענין אהלו ליכא קל וחומר דמצנין למימר "דיו לבא מן הדין להיות כנדון".

ביאור דבריו הוא, דבתחילה הקשה: אפילו אם תמצוי לומר שיש ללמוד בקל וחומר אף על אהילה של רביעית דם, [ויש ליתן בזה טעם, משום שאף כי בעצם כשעורה אינו מגלח על אהילה, היינו משום שאינו נטמא בה, אבל רביעית דם שהוא נטמא בה הרי הוא מגלח אף על אהילה], מכל מקום, הרי בהכרח שרבי עקיבא מודה שנתקבלה הלכה בדם, שאם לא כן למה לי קל וחומר, וכי למה לא יגלח כיון שנטמא, וצריך לומר שההלכה נתקבלה שלא לגלח ולא נתפרש בה בהדיא שלא לגלח אף על מגעה ומשאה,, וסובר רבי עקיבא מכח הקל וחומר שלא באה ההלכה למעט אלא את הנטמא באהילה; ושוב הקשה: "דיו לבא מן הדין להיות כנדון".

ומדברי הגמרא לעיל נב ב משמע נמי שהוא מגלח על אהילה, שהרי כבר יתא שם נשנו ששה דברים בדיני טומאה שהיה חלוק רבי עקיבא עם חכמים, וביניהם רביעית דם הבאה משני מתיים, ומקשה שם הגמרא ד"שבע הויין" כמבואר כבר יתא [ראה שם], ולתירוץ אחד בגמרא, אין המספר כולל אלא את אלו שהנזיר מגלח על אהילן, הרי שעל רביעית דם - לרבי עקיבא על כל פנים - הנזיר מגלח על אף על אהילה.